

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

II. Vtrum Christum substantialiter in Moyse, Prophetis, & Angelis adfuisse
senserit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

A humana illigari Personam quam Filium dixit in eo Opere, cui titulum fecit, *Cur Deus homo.*
Quoniam ergo, inquit, quodlibet paruum inconueniens in Deo est impossibile, non debuit alia Persona incarnari, quam Filius.

QVÆSTIO TERTIA.

DE CHRISTO, EIVSQVE INCARNATIONE

ET OIKONOMIA.

- B** I. Plurima de Christo absq̃ Origene opinatus est. II. Verum Christum substantialiter in Moyse, Prophetis, & Angelis adfuisse senserit. III. Patrum multorum assensu & sua ipsius fluctuatione iudicatur. IV. Quo sensu dixerit Filium Dei, antequam esset homo, mediatorem fuisse: V. in quo & Patrum quorundam consensione se tucit. VI. Excusantur ejus errores de anima Christi: VII. quibus tamen non pertinaciter adhaesit. VIII. Nonnulli ipsius accusatores retunduntur. IX. Quo sensu Filium & ejus animam unum esse dixerit, quemadmodum Pater & Filius unum sunt. X. Vtrum Christum carnem de caelo attulisse persuasum haberit. XI. An crediderit Christum specie tenuis in terris apparuisse, non veram carnem gestasse. XII. Solvuntur difficiles ipsius loci duo. XIII. Unde in hanc affecti Christo falsi corporis suspicionem venerit, exploratur. XIV. Vtrum Christum merum esse hominem existimaverit. XV. An duos Christos finxerit. XVI. Vtrum & quo sensu Jesum induisse Filium Dei pronuntiaverit. XVII. Quo sensu Christum dixerit deificasse naturam humanam. XVIII. Quo sensu Christum esse dixerit virum illum sterilem, de quo Jeremias cap. 22. vers. 30. XIX. Vtrum corpus Christi ubique esse censuerit. XX. Pro quibus passum Christum opinatus sit. XXI. Recensentur Patrum criminationes adversus Origene sententiam, XXII. que ex ipsius verbis proponitur. XXIII. Non satis constat an saepe jam pro rebus ratione praeditis, an semel tantum passum, an etiam aliquando passurum Christum putaverit. XXIV. Ex supra allatis genuina ipsius opinio elicitur, XXV. cujus & origo indicatur. XXVI. Nonnulla faciunt pro causa Origene. XXVII. Vtrum Christum in Sole corpus suum reliquisse sibi finxerit. XXVIII. Vtrum censuerit Christum hominem esse desisse, postquam mortuus est. XXIX. Quo sensu Christum dixerit etiam nunc lugere peccata nostra. XXX. Vtrum regnum Christi desitutum crediderit.

E I. **V**LGATVM, & in Scholis receptum Theologicarum disputationum ordinem hic deserimus, affectantes Origene, cujus ut abnormes fuerunt plurimae de rebus divinis sententiae, ita peculiari, & a consuetis aliena divisione tractandae sunt. In inferiorem ergo locum reiectis, quae ad Angelos & Opificium sex dierum, aliaque his deinceps subnecti solita pertinent, quaestionibus, Origene de Verbi *εὐαγγελίου* & *ὁμολογία* persecutemur decreta, si quae sunt obnoxia reprehensionibus, & animum possunt offendere Lectoris orthodoxi. Ac sunt certe, neque pauca, quae ab ejus ventilata & confutata adversariis, aeterna nomini ejus stigmata imposuerunt.

II. Leve illud est praerequisitum, & aliquam habens excusationem, quo Christum docuit, antequam homo fieret, Patri ministrantem, in Moyse, Prophetis, & Angelis hominum salutem promoventibus adfuisse, & quidem substantialiter, atque ita suam quodammodo *ὁμολογία* inchoasse. En tibi ipsius verba ex Hom. 8. in Genes. *Et tamen considerandum est quia Angelus hac refertur ad Abraham locutus, & quia in consequentibus evidenter hic Angelus Dominus ostenditur. Unde puto quod sicut inter nos homines habitum reperitur est ut homo, ita & inter Angelos habitum est reperitur ut Angelus: & ex Homil. 1. in illud Isaia: Et regem Dominum Sabaoth vidi oculis meis, & missus est ad me unus de Setaphim. Non est unus, inquit, Domini mei Iesu Christi adventus quo descendit ad terras. Et ad Esaiam venit, & ad Moysen venit, & ad populum venit, & ad unamquemque Prophetarum venit: neque tu timeas, etiamsi jam caelo receptus es, iterum veniet. Quia autem & ante praesentiam carnalem ad homines venerit, ipsum accipe testem denuntiantem atque dicentem: Hierusalem, Hierusalem, quae occidis Prophetas, & lapidas eos qui missi sunt ad te, quoties volui colligere filios tuos? Quoties volui. Non dixit; non vidi te nisi isto adventu: sed dixit; Quoties*

volui. Et per singulos Prophetarum convertens se: Ego, inquit, eram Christus qui loquebar per Prophetas. *A*
 Dixit: Neque tu timeas, & nunc mittitur Iesus Christus. Non mentitur: Vobiscum sum, ait Dominus, omnes dies usque ad consummationem seculi. Non mentitur: ubi duo vel tres collecti sunt in nomine meo, & ego sum in medio eorum. His adsonat Tom. 12. in Matth. p. 302. *Πῶς ἂν ἐὶ θεοῦ τῆς οὐρανοῦ & τῆς γῆς πατὴρ τοῦ Θεοῦ ἡμετέρου, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν θεοὶ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἡμεῖς προσκυχόμεθα· ὁ Θεὸς ὁ ἀληθινὸς ἐστὶν ὁ πατὴρ τοῦ Θεοῦ ἡμετέρου, ὁ ὢν ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν θεοὶ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἡμεῖς προσκυχόμεθα·* & Tract. 26. in Matth. exponens illud: Quoties volui congregare filios tuos, sicut gallina pullos suos sub ala, & nolui? Quomodo, inquit, hic Dominus Iesus quasi qui frequenter voluit congregare Iudeos, non autem congregavit propter contumaciam nolentium credere, ita dicit: Quoties volui: cum sit manifestum semel cum docuisset in corpore Iudeos? Sed non solum in presentia, verum etiam substantialiter semper Christus presens fuit & in Moyse, & in Prophetis; magis autem & in Angelis ministrantibus saluti humane, & per singulas generationes: & sic impletur Quoties volui. Per singulas enim generationes semper voluit & festinavit perficere voluntatem Patris in eis: etsi non in tempore constitutus, sicut nunc in fine seculorum, tamen semper festinavit congregare filios Hierusalem. Ipsius enim volentis congregare filios Hierusalem voces habentur in Lege & in Prophetis: & de ipso scriptum est: Expandens alas suas accepit eos, & suscepit eos super scapulas suas: & quotidianum opus est Christi congregare filios Ierusalem; de quibus in Esaiā & in reliquis Prophetis plura dicuntur. Et quotidie Dei Filius congregat dispersos filios Dei, sicut gallina pullos suos sub pennas suas. In quo cum ait substantialiter presentem fuisse Christum in Moyse & in Prophetis, conjunctionem intelligit *γεννητὸν*, non vero *κοινωνῆν*. Præterea Tom. 1. in Iohann. p. 32. *Ὁ Θεὸς ὁ ἀληθινὸς τὸ ἀποστόλων γέννημα ἰδὸν τῆς πνευματικῆς ἀποστολῆς· ὁ Θεὸς ὁ ἀληθινὸς τὸ ἀποστόλων πνεῦμα τῶν ἀποστόλων ἐστὶν ὁ Θεὸς ὁ ἀληθινὸς ὁ ἀποστόλων ἐκείνων, ὅτε τὸ πνεῦμα ἐλάλησεν ἐν ἡμῶν, ἐν ὧν ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν θεοὶ, ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἡμεῖς προσκυχόμεθα·* Et initio Tomi sequentis docet Filium Dei missum esse à Patre ad Prophetas; & cum Scriptura ait: Servus factus est ad Oseam, sic illud intelligendum, Verbum Dei missum esse ad Oseam. Idem habet Auctor Homil. 1. in Diversos: Abraham Patri credentium tribus horis temporis, licet non per ipsam ineffabilem Deitatis substantiam, sed potius per Angelicam speciem à meridie visus est: nobis viginti annis in terra apparuit, & cum hominibus conversari dignatus est. Iacob etiam brevi tempore per Angelum nihilominus apparuit colluctans cum eo, &c.

III. Reprehensum fuisse id in Origene adnotat Sixtus Senensis libr. 5. Ann. 105. sed Augustini suffragio defendit. Consimilem sane professi sunt doctriam Patres antiqui compures, non Origene solum vetustiores, vel coevi, sed recentiores etiam & Nicæna Synodo posteriores. Horum nomina & loca colligit Pamelius in Paradoxis Tertulliani, cap. 19. collegerunt subinde & alij. Ex quibus locis liquet persuasum his fuisse Patribus morem Patri gerentem Filium Patriarchis aspectabilem sese præbuisse, Deique, Angeli, vel Domini nomina fuisse sortitum; & quæcunque in Testamento Veteris historica à Deo facta legimus, Filium Autorem habuisse. Attamen non in ea sibi constat sententia noster Origenes, nam eandem quoque partes nonnumquam Deo Patri videtur assignare: velut Homil. 3. in Luc. Gratia Dei, inquit, fuit ut appareret Abraham, vel ceteris Prophetis: non quod oculus tantum cordis Abraham in causa fuerit, ut cerneret Deum, sed quod gratia Dei ultro se *E*
 aspiciendam præberet viro iusto. Hoc autem non solum super Deo Patre intelligas, sed etiam super Domino Salvatore, & super Spiritu sancto.

I V. Qui Filium Dei, priusquam humanum indueret corpus, in Angelis, Patriarchis, & Prophetis adfuisse dixerit; Deique quoque & hominum mediatorem tunc fuisse, internuncium, & sequestrum dicere necesse est. Hanc dogmatum consequentiam tenuit Origenes, & qui prius illud posuerat, alterum quoque hoc decrevit. Verba ipsius debemus Apologix Pamphili: Dicitur est autem, inquit, Lex Moyse per Angelos in manu mediatoris Christi, & virtute: qui cum esset in principio Verbum, & apud Deum esset, & Deus esset Verbum, Patri in omnibus ministravit. Omnia enim per ipsum facta sunt, id est, non solum creatura, sed & Lex, & Prophetia; & ipsemet est mediator Dei & hominum. Quod Verbum quidem in fine seculorum homo factus est Iesus Christus, sed ante hanc manifestum in carne adventum, mediator quidem erat hominum, sed nondum erat homo. *F*
 Erat tamen & tunc mediator Dei & hominum: unde & data Lex per Angelos in ipsius mediatoris manibus data esse dicitur, ut esset Lex sancta, & mandatum sanctum, & iustam, & bonum. & omnia hæc sanctificarentur à Christo. Non igitur eo modo intercessor, & iustitie Dei & hominum dicitur ab Origene fuisse Christus, antequam de Virgine nasceretur, quo modo deinde fuit, postquam naturam humanam suscepit: nam per utriusque naturæ conjunctionem hominem cum Deo conciliavit, atque ita medium quid inter utrumque fuit, cum utrumque esset, & Deus & homo. Quamvis autem communionis illius, & futuri aliquando consortij, reumque per illud gerendarum intuitu, in Veteris Testamenti Patriarchas, & Prophetas Deus bonitatis suæ & gratiæ divitias profuderit, & tunc etiam *μεσίτης* Christus quodam-